

GEBRUIK VAN ANTIMICROBIËLE MIDDELEN DAALT

In de humane geneeskunde neemt men al enkele jaren een stijging waar van resistente bacteriën. Die leiden tot bacteriële infecties bij mensen die moeilijk of zelfs helemaal niet te genezen zijn. Het (overmatig) gebruik van antimicrobiële middelen in zowel de humane als veterinaire geneeskunde heeft een belangrijke rol gespeeld in deze resistentieontwikkeling. Om een verdere toename van de resistentie tegen te gaan moeten we actie ondernemen, op alle terreinen, zowel bij mens als dier.

– Marina Stevens, UGent

Om preventief te kunnen werken moet je eerst weten hoeveel antimicrobiële middelen gebruikt worden en ook waarom ze worden gebruikt. Over de melkveehouderij in Vlaanderen waren er geen cijfers beschikbaar. Daarom werd in 2011 gestart met het project 'Duurzame melkveehouderij door verantwoord gebruik van diergeneesmiddelen'. Dit driejarige project wordt gefinancierd door Boerenbond, Integrale Kwaliteitszorg Melk (IKM), de Belgische Confederatie van de Zuivelindustrie (BCZ) en Melkcontrolecentrum Vlaanderen (MCC) en uitgevoerd door het M-team van Faculteit Dierge-

neeskunde van de UGent. Dit project wil een beter inzicht krijgen in het gebruik van antimicrobiële middelen in de melkveehouderij en op basis van de bevindingen het gebruik ervan trachten te rationaliseren en eventueel zelfs te verminderen. De focus ligt op de optimalisatie van de uiergezondheid. De meerderheid van de antimicrobiële middelen die men op een melkveebedrijf gebruikt worden immers ingezet voor de preventie en/of behandeling van uierontstekingen. Naast het maatschappelijke aspect hebben uiergezondheidsproblemen ook hun weerslag op de arbeidsvreugde en

-efficiëntie van de veehouder, het dierenwelzijn en de rentabiliteit van elk melkveebedrijf.

Overzicht van het project

Tijdens de eerste 2 jaar van het project, dat op 1 september 2011 van start ging, werd op 61 Vlaamse melkveebedrijven een veldstudie uitgevoerd. De veldstudie bestond uit de intensieve begeleiding van de uiergezondheid op 30 opvolgingsbedrijven en de monitoring van gegevens op 31 registratiebedrijven. De begeleiding werd verzorgd door een dierenarts van het M-team. Dit gebeurde in nauwe

samenwerking en overleg met de bedrijfsdierenartsen. De opvolgingsbedrijven werden tweemaandelijks bezocht waarbij uiergezondheidsparameters werden opgevolgd en adviezen verstrekt. Regelmatig werd de melk bacteriologisch onderzocht. Van de registratiebedrijven werden enkel de gegevens over uiergezondheid, melkkwaliteit en diergeneesmiddelengebruik geregistreerd, zonder verdere actieve begeleiding door het M-team. De registratiebedrijven dienen dan ook als zogenaamde controlegroep om na afloop van de studie goed onderbouwde conclusies te kunnen verkrijgen.

Resultaten

Hoeveel behandelingen? De deelnemende veehouders moesten over de studieperiode heen alle lege recipiënten van diergeneesmiddelen verzamelen die op hun bedrijf verbruikt werden bij droogstaande en lacterende dieren. Zo kreeg men een duidelijk beeld van de totale hoeveelheid antimicrobiële middelen die verbruikt werden. Met deze gegevens berekende men het aantal 'dierdagdoseringen'. Dit is het gemiddelde aantal dagen dat elke koe jaarlijks op het bedrijf werd behandeld.

Uit de eerste resultaten blijkt dat het totale gebruik van antimicrobiële middelen sterk varieert tussen de verschillende

.....
Een geoptimaliseerd uiergezondheidsmanagement kan de totale hoeveelheid antimicrobiële middelen nog terugdringen.
.....

bedrijven. In de periode 2012-2013 stond op het bedrijf met het laagste verbruik gemiddeld elke koe 3,1 dagen per jaar onder behandeling. Het bedrijf met het hoogste verbruik noteerde zowat een vijfvoud aan dagdoseringen. Gemiddeld stond elke koe er 15,8 dagen per jaar onder behandeling. Over de bedrijven heen was elke koe gemiddeld 7,72 dagen per jaar blootgesteld aan antimicrobiële middelen. In het vervolg van de studie zal nagegaan worden in welke mate de bedrijven met hoogste verbruik nu verschillen van de bedrijven met het laagste verbruik in uiergezondheid en (uiergezondheids)management (melktechniek, droogstandsmanagement, huisvesting ...). **Waarom behandelen?** Zoals ook uit andere studies bleek, worden de meeste

antimicrobiële middelen gebruikt ter preventie en controle van uiergezondheidsproblemen. Het aandeel droogzetten mastitisinjectoren maakt op deze bedrijven 61% uit van de totale hoeveelheid die gebruikt wordt. Iets meer dan de helft is toe te schrijven aan het gebruik van droogzetinjectoren, de andere kleinere helft aan het gebruik van mastitisinjectoren. Eén droogzettherapie (4 tubes) wordt beschouwd als 4 dierdagdoseringen. Nemen we bijvoorbeeld een gemiddelde van 7,7 dierdagdoseringen per jaar, dan resten er nog 3,7 dierdagdoseringen die toegeschreven kunnen worden aan een andere behandeling dan

vermindering van het gebruik van antimicrobiële middelen niet noodzakelijk zou zijn, dan zou wellicht niemand zijn koeien zonder langwerkende antibiotica droogzetten. Echter, gezien het 'gewicht' ervan op het aantal dierdagdoseringen per jaar en de druk om het antibioticumgebruik in de veehouderij te verminderen, wordt het nut van droogzetten met antibiotica steeds vaker onder het vergrootglas gelegd en wordt er heftig naar alternatieven gezocht. Natuurlijk kunnen we niet ontkennen dat antibiotica vaak ook worden ingezet om fouten in het (uier-) gezondheidsmanagement te camoufleren. Op bepaalde bedrijven is het zeker

Uit de eerste resultaten van het project blijkt dat het totale gebruik van antimicrobiële middelen sterk varieert tussen de verschillende bedrijven.

de droogzettherapie. Het droogzetten van koeien zonder antibiotica zou dus zonder twijfel het antibioticumverbruik in de melkveesector drastisch kunnen verminderen. Het routinematig droogzetten van koeien met een droogzetantibioticum heeft uiteraard enkele niet te miskennen voordelen. Koeien met een uierinfectie op het einde van de lactatie kunnen worden behandeld zonder verlies van melk, zonder risico op residuen in de melktank én met een grotere kans op genezing in vergelijking met een behandeling tijdens de lactatie. De uier kan in die periode immers tot rust komen en er kunnen langwerkende antibiotica worden gebruikt. Droogzetten met antibiotica beschermt de koeien ook (deels) tegen het ontstaan van nieuwe infecties. Als een

mogelijk om koeien selectief met antibiotica droog te zetten, maar dat moet voor elk bedrijf en elke koe afzonderlijk worden overwogen. Selectief droogzetten bestaat erin enkel de geïnfecteerde dieren te behandelen. De niet-geïnfecteerde moeten dan uiteraard wel extra beschermd worden tegen het oplopen van nieuwe uierinfecties via optimalisatie van het management en het inbrengen van een inwendige speenafsluiter. **Welke middelen?** De verschillende antimicrobiële middelen worden ingedeeld naargelang hun belang voor de volksgezondheid. Er zijn 3 categorieën: gele, oranje en rode producten. De rode producten hebben een prominente invloed op het ontstaan van (multi-) resistente bacteriën en/of zijn van cruci-

aal belang in de humane geneeskunde. Deze antibiotica worden dus best zo veel mogelijk vermeden in de landbouwhuisdierensector. Tot deze rode producten behoren de fluoroquinolones en de cefalosporines van derde en vierde generatie. De uitzondering op deze regel zijn de uiertubes (zowel droogzet- als mastitisinjectoren) die derde of vierde generatiecefalosporines bevatten. Dit gebruik wordt als 'lokaal' gebruik beschouwd waardoor deze producten een oranje label krijgen in plaats van een rood. Amcra (het kenniscentrum voor antibioticagebruik en -resistentie bij dieren in België, www.amcra.be/nl) klasseerde deze producten evenwel slechts als 'derde keuze'. Concreet betekent dit dat het gebruik ervan best wordt beperkt tot die gevallen waarbij door resistentie aan andere antibiotica geen andere opties meer bestaan. Meer dan de helft (55%) van de producten die men op de deelnemende bedrijven gebruikt, waren oranje producten waarvan 44% derdekeuzeproducten. De rode producten maakten ongeveer 15% uit van het totale gebruik van antimicrobiële

middelen op deze bedrijven. Het gebruik van de gele producten zat er tussenin, met een aandeel van ongeveer 30%. In het vervolg van de studie zal worden gekeken in welke mate op de bedrijven waar veel rode producten en oranje derdekeuzeproducten worden gebruikt er wel degelijk sprake is van natuurlijk of verworven resistentie tegenover andere producten en of het gebruik van deze kritische producten gerechtvaardigd is.

Optimalisatie uiergezondheidsmanagement

In vergelijking met andere sectoren ligt het aantal dierdagdoseringen per jaar in de melkveesector aanzienlijk lager dan in andere sectoren zoals de varkens- en pluimveesector. Dit mag echter geen reden zijn om geen actie te ondernemen. De totale hoeveelheid antimicrobiële middelen die gebruikt wordt op een melkveebedrijf kan nog verder worden teruggedrongen mits een optimalisatie van het (uier)gezondheidsmanagement. Nog belangrijker is het verder rationaliseren van het antibioticagebruik. De rode en oranje derdekeuzeproducten worden het

best gereserveerd voor deze gevallen waarbij geen ander antibioticum meer werkt. Zo wordt de kans op resistentieontwikkeling beperkt en blijven deze producten werkzaam, zowel in de humane als veterinaire geneeskunde. Een volgende stap in het project is om aanknopingspunten te vinden voor een rationeler en verminderd gebruik van antimicrobiële middelen met behoud van een goede diergezondheid en een optimale melkkwaliteit. ■

Marina Stevens is als dierenarts verbonden aan de vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde van de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent.

Mediaservice
 gericht adverteren

Hebben wij al een afspraak?
016 28 63 33

www.mediaservice.be

©SHUTTERSTOCK.COM

AGRINBO-GEERKENS
AGRICULTURAL BUILDINGS

**Uw specialist voor
agricarische bouw**

Welkom op
INTERPOM
Stand 245
Xpo Kortrijk
23-25 nov

Klantgericht
Professioneel
Eigen productie
Korte bouwtijd
Dienst na verkoop

ALTEZ
CONSTRUCTION GROUP

+32 (0)70 211 102 • Tielt - Meeuwen
www.altez.be • info@altez.be

FIRMA BEEL
THE POWER OF SERVICE

Bezoek onze website voor
een dealer bij u in de buurt
<http://www.giant-beel.be>

TOBROCO
machines
GIANT

Problemen met laden en lossen kunnen wij oplossen!

131714BT1246